

CATERINA I MA

PERSONAGGI

DRAMMA IN CINCI ACTE.

Tradussu BCU Cluj / Library Cluj

din

Linb' a italiana

pe

Linb' a romanã

de

PETRU LUPULOV.

TEMIȘORA,

Cu tipariulu a lui M. Hazay și ala fiului V.

1856.

280810

PERSONAGGI.

PETRU, Czar.

LE-FORT,

MENCZICOFF,

CATERINA,

EUDOSSIA,

ANNA,

ELISABETA,

} amici fruntasi a lui Petru.

} Captive.

TEODORU SAVRŌNSKI, tat'a Caterinei

PRELOVV, Educatoru batrinu a lui Petru.

ALESSIU, fratele Caterinei.

SEREMETOW, altu generale a lui Petru,

Unu OFFICIALE della Garde,

Garde allu corpului,

Serbitori,

Soldati,

Captivi,

Doi Sclavi,

Cateva domicelle captive,

} carii nu vorbescu.

Scen'a e in palatiulu imperiale din Petersburgu.

PRAEFATIA.

Supunu că acésta Drammă despre căsători'a Imperatului russescu Petru cu Caterina, va fi plăcută Romanilor cu atātu mai multu, fiindu că d'in trena voru culege cunosciintia despre caracterulu sublime, alu acestui bârbatu, carele învătiă messeri'a de dulgheru in Amsterdam, portă bataie crancenă cu Svedii, edifică la annulu 1703 renumită cetate Petersburgu, pe unu terrānu noroiosu, și parte arēnosu, puçinu mai nainte della inimicu smulsu punendu fundamentu unui Imperiu vastu, carele de atunci până in zilele nostre de currendu trecute fu formidabile; Petru fu acell'a, carele versă sudori și subpussă viața sa cellorn mai grele lucruri ca să facă d'in unu poporū barbarū o națiune cultivată. — Elu a introdussu multifarie sciintie, chiamandu d'in deschilinite țeri bârbați învătiati, in allu seu Imperiu. Cetatea Petersburgu numeră astăzi 480,000 locuitori, are multe piațe formóse, biserici, monăstiri, pallatie, edificii grandóse și Institute sciintifice. Petru sa injositu până

În atâta, în câtu pre Caterina carea a fostu sclav'a și captiv'a lui d'in priyintia insusiriloru ei celloru innalto, virtutiloru sublimi, pentru înțelepciunea bunătatea, și răbdarea ei a luvato de muierea s'a, și a coronato de Imperatess'a Rusiei. Aceste și alte fapte memorabili a le lui Petru au facutu, în câtu numele lui de totâ Russia va fi celebratu, laudatu, și gloriificatu până în timpulu celu mai de pre urmă. Citesce dară iubitâ Natiune romana acestâ Damma, folosindute de ea, căci culegându virtutile chiaru și ai celloru mai înversunați inimici, 'ti vei raffinâ gustulu, și ti vei nobilitâ inim'a, tinendute de sentintia acéea: „In hoste quoque laudanda est virtus.“ Si in inimicu debue să lăudămu virtutea. Vedendu mai departe, câ gustulu cetirli cu litere între Romani cu totulu s'a încuibatu, nu remane alt'a, decâtu să spuni celui ce se rătoiesce în contrâ, versurile aceste puține, ce le facuiu eu astadi:

Mai di fantaste! câ nu e bine,
A scriè cu litere, oh vai de tine!
Poti urlâ, zbierâ. pân' nu vei poté
Rómanu întelleptu, nu te v' asculltâ.

Temisor'a 16ª Februariu 1856.

PETRU LUPULOV.

ACTULU ANTEIU.

Galleriá mituticâ bogatu decoratâ.

Scen'a prima.

Eudossia, Anna, Elisabeta, alte tenere captive, cari sedu, applicate la ôre care cusaturâ finâ.)

Eud. Sâ lucrâmu, amice; sâ ne grâbimu. Timpulu decurre usioru sub lucrulu maniloru nostre: si fastidiulu (noja) nu vine sa ne apesse.

An. Pentru cine șerbesce acéstâ cusaturâ finâ?

Eud. Pentru Caterina.

Elis. Oh Caterina fericita:

An. Ma! cum schimba sôrtea! cum in *acé easu* vicissitudine; sub acelasu acoperementu, in asemené statu, dâ si néga favorii sei cui vré! Caterina e fericita, éra noi

Eud. De ce te vaiti? Au dóra *ii* invidiedi?

An. Ba nu. Inse cine póte uitá? Este unu annu, nainte de disgrati'a patriei nostre, pecandu ea abbé erá asemené noa, abbé erá cunoscuta pre pamentu, a ei obscuri si necunoscuti parenti? Amu veduto tocmai a *langedí* cá fetitia in tuguriulu (*colibá*) a unei femei misere, carea i șerbé de muma, a petrece sub acoperementulu alu unui omu avutu, carele avú endurare, a șerbi lui cá unui binefacatoru, si patronu. Cine aru fi mai *đissu* ca della atáta enjosime avé sa se ennaltia la unu statu atáta de bogatu

și luminos, sa devina amic'a, petrecatórea si dóra si amantea alu regelui seu, alu celui mai sublime rege alu universului? Ea fu mantuita, cá si noi, d'in fumantile ruine d'in Mariemburgu. Fortun'a o apucá de mani numai pre ea singura. Si noi sclave si captive facute cu dens'a, pecandu debué sa avemu in commune servitutea, ajunseramu sa fimu sclavele ei tocmai, coastrinse sa admiramu glori'a ei, sa respectamu poruncile, spre ai șerbi ei.

Eud. Asia este: inse catu e de dulce servitutea, carea ă prestamu unei atatu de pretiuite socióre! Pentru ea sunt usiore catenele nostre. Pentru ea nu *suntemu* vendute necunoscutului, si dóra barbarului patronu. Pentru ea nenorocirea nostra e schimbata in dile de bucuria si de pace. Caterina nu ne face sa sentimu greomentulu innaltiarrii sele. *Buzele* ei nu esprimu demandări. Docila, si fora trufia ride, se glumesce, si convietiuiesce cu noi. in fine fortun'a ei e averea nostra, și a nóstra fortun'a ei

El. Érta me de unu focu innocente. Nu ne vaitamu noi de densa. Ne vaitamu de casu, carele tote le dirige orbesce și dupa alu seu capricciu.

An. Eu nu credu mai multu ca formsetia aru fi operatórea minuniloru. Se dıcé óre candu ca acéstá singura poté sa înáltie tinerele, cari erau adornate, d'in statu de josu la sublimi sperantie. Inse acéstá formsetia lipsesce absolutu Caterinei.

El. Este adeveratu. Caterina nu e formósa.

An. Caterina nici ca e asia tinera.

El. De unde provine nemesurata favore, carea Petru i concede?

An. Care e fundamentulu?

Eud. Virtuțile ei. In *occhii* lui Petru formseti'a e o lampada slába si trecatore. Altu ceva se cere pentru acelu sufletu tare, nascutu a reformá unu imperiu. Caterina nu are alt'a cá muiere, decatu faćiea. Mare,

marinimósa, virila, conforma cu geniulu iroului, cellui ce o respectédia, pronta ai obedi, capace alu emulá, éca acéea ce a formatu prestigiulu, ce amâgesce pre Petru, si face d'in ea onórea si minunea sessului seu. Petru o vediú, o admirá, o aléssa de soçia! Prin juguri si prin pustii, della tiermurii caldi alu lui Tanari pana la gieçioésele pamenturi alu Polului, ea lu petrece pretutindené victoriósa asupra nenorociriloru si a osteneleloru, in vestminte (spoglie) barbatesci ca sierbu, cá Consiliariu si soldatu. Iroulu iubila și se mandresce cu ea. — Respondeti mi, amice! Noi, cari vorbimu asia rece, cari censuramu etatea, si formusetiele, avemu noi aceste virtuti ca sâ ne credemu asemené ei, si sâ o invidiâmu?

An. Ah!

El. Caterina ajunge aici.

An. Sa mergemu. (Sculanduse.)

Eud. De ce? CU Cluj / Central University Library Cluj

An. Ea are placere sa remână singura cu Dumnetá. Scimu catu i esci de scumpa.

El. Écâte o.

An. Sâ esimu, } Se ducu.

El. Addio, }

Scen'a II.

Caterina si Eudossia.

Cat. Eudossio! Ah de ce? Sóçiele mele fugu de mine!

Eud. Ba nu: ele ve respectédia si ve iubescu.

Cat. O iubitâ Eudossio.

Eud. Ce este?

Cat. Şedi. (Şedu.)

Eud. Cum ve aflați!

Cat. Scie Dumneðu.

Eud. Maria Ta áráti diversa de puține dile incoaci. Ai perdutu lustrulu Mariei Tale, nici câ esci mai multu acéea, supra a *caría* facie ridé prosperitatea si indestularea.

Cat. (Sculânduse.) Este adevveratu. Antic'a pace mi fuge; repaosulu mi lipsesce. Tu ñici bine. Sufletulu meu nu e mai multu acela.

Eud. Si ce pote fii?

Cat. O amico, noi suntemu faurii a neodichneloru nostre. Inim'a omenescá forte multu poftesce. Nimic'a nu i este destulu. Cându amu ajunsu sâ atingemu punctulu acela; care in unu timpu ne paré a fi fericire, atunci sentimu câ suntemu departe de ea. Alte grji noi subintra, pofte noi ne trasporta. Neterminabilá e carárea a pofteloru nostre.

Eud. Ma ce te póte disturbá? Maria Ta șerbita, Maria Ta avuta, onoráta de celu mai mare rege? Maria Ta? . . .

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cat. Eu me temu de a mea *insasi* fortuna: séu, de a ñice mai bine, acésta fortuna nu ajunge pentru acéea ebrietate, acelu focu, care mi isbucnesce in sinu.

Eud. Si ce poftesci mai multu?

Cat. Nu sciu. Eu sentiu o inima, carea la totu aspirédia, unn geniu, care rádicá sborurile sele pâná unde e pecatu a cugetá. Eu vedu pre Petru. Nu cugetediu, nu vorbescu, fora numai de ellu. Nu tremuru, decatu pentru Petru.

Eud. Eu nu te pricepu.

Cat. Complange me. Usioru e a înțelege lin'ba suspinuriloru mele. Ochii mei, carii cáută unu binefacátoru, ma rege, ti voru spune care e colp'a mea si smint'a mea. Nu me opresce căci sum miserá si scláva, nu depártarea, carea irece tntre cea mai de pre urma d'ntre femei și celu d'anteiu d'ntre Iroi. Cugetulu meu trece sumetiu preste acéstá depártare, ajunge pana la ellu

și in ellu se aședia. O culpabila o nebuna macăr cine sa fiu, scii? Eu iubescu Eu lu iubescu.

Eud. Și decă v'ășu spune ca sunteti pôte fi reiubita?

Cat. De cine?

Eud. De Petru.

Cat. O inim'a mea! — Tu poti sâ mi spuni? Tu sâ suspectedi?

Eud. Tocmai.

Cat. Cum, de unde credi? De unde?

Eud. Din câte tôte; si mai multu de totu d'in acelu respectu, ce are de Maria Ta, d'in a sa tâcere.

Cat. Ce Irou! seu mai virtos ce numine! Totu pamentulu se schimba; Septemtrionulu ride, și infloresce sub pasurile sele. Idei necunoscute, necunoscute plăceri, viață noao au omenii della ellu. Guerrieru si triumfătoru imbratioședa, ca unu părinte, pre biruiti, si pre biruitori. Ți suvine acéa di de luctu, in care toti noi, omeni, si muieri, adunati in palatiulu din Marienburgu asteptamu tremurându mani'a soldatiloru, carii sfâsiau patri'a nostra? Veduși tu pre Petru entrându, prevenindu i cu spad'ă fumântă de sange? Audisi acelle prime, si memorabili cuvinte? „Nenorociți (prorupse ellu) Acestu sânge nu e ai fratiloru vostrii. Ellu e sângele ai contumaciloru aggressori, care eu versaiu ca sâ ve apăru. Traiti. Fiti ai mei fiii. Eu ve ertu.” — Ce strigare de bucuria isbucni in acelu momentu, si facu sâ resune alu seu nume! Toți caduramu udăti de lacrimi bucuróse la picerele lui; si eu cu acéa misera, carea nu cutedaiu in atâtă injosime sa iunaltiu nici o cautatura catra acéa augusta frunte, fuii veduta, respectată de ellu, luvandu parte la alu seu triumfu, invidiabila la toti. Cine nu aru fubi iroulu celu ce face glóri'a biruitorului, si norocirea (fortun'a) biruitului!

Eud. Asia, adeveratu. Acést'a e clementia de Rege, virtutea a lui Petru.

Cat. Ah spune mi: e adeverată faim'a, ce pre aici se respande?

Eud. Ce felu de faimâ?

Cat. Che acestu mare rege căuta o consorte novella, che ai sei optimati, ai sei boiari d'in tote provinciile reculegu a le loru cele mai formóse fie, si le trimitu aici, cá sa și aléga ellu un'a?

Eud. Amicii sei lu sfatuescu.

Cat. Si va alege?

Eud. Nu credu.

Cat. De ce?

Eud. Obiceiulu e anticu. Acést'a e destulu, cá sa nu lu urmede ellu.

Cat. O Dumneđeule! acuma resuflu. Tu me mangai. Acést'a e destulu pentru mine.

Eud. De unde atat'a bucuria?

Cat. Ti amu descoperitu inim'a mea: ti amu spusu totu: și tu me mai intrebi, care e alu meu secretu? Imagiñile, cari mi adumbra mintea, pote fi ca sunt deșerte, și nebune; inse mi sunt placute; inse mi sunt dulci: si e o umbra de fericire pentru mine, *insasu* smint'a mea, alu meu deliriu.

Scena a III.

(*Anna, si supradissele.*)

An. Dómna, sclavulu acela, caruia a ti datu in cutare di gratia, si libertate, aici *recomparuesce*, și se preambła pre aici.

Cat. Sciu. Lu vediuiu. Și ore ce vre della mine sclavulu acela? Sunt mai multe dile, decandu, déca esu,

déca me preambłu, seu décâ trecu prin șálele alu acestui Palatiu imperatescu, pretutindené lu vedu innaintea mea, și mi urmédia pretutindené.

Eud, Asta ți și ieri osservaiu ambletele si pasurile. Lu lasáiu deocamdáta. Elu circulá prin prejurulu acest'a. Redicá ochii catra camer'a in care eu me aflamu. Se pâré câ suspirá grátia della mine, și și intindé manile. Ellu nutresce fora indoéla ore care planu, si nu e ușióra pricin'a, care lu reconduce la noi.

Cat. Curiositatea me impinse Voiamu sâ lu revedu, sâ lu audu mai odáta. O pietate nu bine intelléssa, nu sciu ce presentire me boldesce acum'a, și așia đicéndu me induce Dute, amico : și, déca poți, intréba lu, și lu recérca

Scena IV.

BCU Cluj - Central University Library Cluj

(Elisabeta, si supradissele.)

El. Caterino, d'in fundulu aceluor camere veduiiu pre Czárulu, carele se apropia. Ellu vine la Domnia Ta.

Cat. O cerule! Czarulu? . . . (catra An.) Suspande, uita de ásta dáta acéea ce ti amu spusu. Lásâmi aceste pretioase mominte. Eu sum datóre aceste lui Petru și mie insâmi.

El. Éca te lu.

Cat. Ah cum! Tóta fibr'a mi pâlpița. Curagiulu meu scade.

Scena V.

(Petru, si supradissele.)

Pet. (Intra cu unu passu linu, și se așédia in mediloculu camerei.)

An. } (Se închină, și pleacă.)

El. }

Pet. } (Se privescu unulu pre altulu si sunt muti

Cat. } catevá mominte.)

Pet. Tu apleci ochii, si nu ai accenturi pentru mine? Tu taci?

Cat. (Innaltia de isnou cautatur'a cu fragedime și o ține infipta asupra lui.)

Pet. Rspunde.

Cat. Ah! Citesce rspunsulu meu.

Pet. (Apropiinduse de ea) Caterino!

Cat. Domnule! . . . (Si intinde manile catra ellu, și continua ai vorbi cu ochii.)

Pet. (O osserva, se patrunde, apoi se retrage, și șede.)

Cat. (Se apropia, ingenunchia, i saruta man'a.)

Pet. Tu plangi?

Cat. Eu? Nu Eu?

Pet. Vorbesce. A caroru affecturi sunt fice aceste lacrimi? A le intristării, seu a le bucuriei? A la speranței ori a le témei?

Cat. Érta me. Ele se vérsa fora voia prin genele mele. Eu te vedu. Multiamire, minune, respectu. . . . O suta O mie sunt miscarile, cari le amu in inima. Plangu, si nu pricepu caus'a.

Pet. Scólate. (I ajuta a se sculá; se scóla ellu *insusu*.) Tu nu esci mai multu acéea, cárea intrepida, *munitá* de nobila flducia, asemené mie in curagiu sciá sa *resbatá* (sfidare), și a nu se teme de fortuna? Ai fi tu capace de slabiciune propria sufleteloru vulgari? Tu Caterino?

Cat. Eu appellu catra Domni'a Ta. Sire, Domni'a Ta me cunosci.

Pet. Asia este Petru este dreptu cu tine. Petru singuru e capace a te cunosce, Russia e órba. Ea nu

vede și nu pretiuesce, fora numai purpur'a și aurulu, intre cari se nascură fielele sele. — Ti voru fi spusu că ai inimiei că fericirea imperiului meu cere della mine unu alu doilé imeneu, si că eu alegu o consócia spre tronulu meu.

Cat. O ferice de acéa, caria va fi datu sa te iuhésca liberaminte si a ti obedi!

Pet. Fiiele Boiariloru mei s'au adunatu gia. Arta, Zelulu (gara), si invidi'a insuflețescu inimile acele și și disputa victori'a.

Cat. Le ai vedutu Domni'a Ta?

Pet. Vedutu.

Cat. Cum ti se paru?

Pet. Tóte sunt mai formóse de tine. Nici un'a nu e asia intellépta.

Cat. Domnulu meu! Regele meu! (De isnou se arunca cu trasportu la picerele lui.)

Pet. Ce faci?

Cat. Eu ceru o grátia.

Pet. Și ce?

Cat. Déca poftescu eu fericirea Domniei Tale, déca facu voturi la Ceru pentru ea, accorda mi a mea, Domnia Ta care poti. Eu te rogu indurâte.

Pet. Cum?

Cat. Intórce me la alu meu tuguriu, la a mea *singuratacime* (solitudine). Reduce ți me la a mea oscuritate, la alu meu null'a.

Pet. Tu vrei sa me lăși?

Cat. Eu ceru sa vietiuescu și sa moru tranquilla.

Pet. Nemultiamitóre!

Cat. Regele meu!

Pet. Nebuno! Vei fi tu tranquilla in adeveru in acéa singuratica retragere? Rspunde. Vei aflà tu acolò páce si fericire.

Cat. O Dumnezeule!

Pet. Tu tremuri?

Cat. Ah!

Pet. Caterino, fie ori și care sorțe, carea cerulu ti pregatesce, sâ ai curagiu a o intimpină. Nici tu. nici eu suntemu stapani alu destinului nostru. Caterino, cunosci tu bine principele teu; amicul tu?

Cat. Cine nu cunósce numinele Rúsiei, alu nostru binefacatoru?

Pet. Cari sunt a le tale secrete sentiri *despre* ellu?

Cat. Ai șerbi, alu adorá. Éca voturile mele.

Pet. Si eu Eu ancá nũ țu amu spusu. Sa o scii: Eu te iubescu.

Cat. Cerule drepte!

Pet. Așá. Bucura te, triumfa. Eu te iubescu cá pre mine insumi.

Cat. Domni'a Ta? . . . Eu atátu de lăpădatá! Domni'a Ta atatu de máre! Domni'a Ta?

Pet. Vorbesce.

Cat. Domnule!

Pet. Rspunde liberu numai unu accentu la a mea amore.

Cat. (Incurcátá intre fragedime si respectu esita, cércá a rspunde, se corree, se caiesce, in fine i da o fragedá ochiáta, rușesce, si pléca.)

Pet. Ce grátii! Ce cautaturi! Ce tacere! O préa rára si scumpa muiere, catu de voiosu me póte fáce si catu de miseru! Eu me ducu sa me ingropu, sa te perdu ori sa te agonisescu.

FINEA ALU PRIMULUI ACTU.

ACTULU ALU DOILEA.

Cabinetu Regescu.

Scen'a anteia.

(*Petru șede aplecatu la o masutia. Le-Fort, Menczicoff, Prelovo stau pre langa ellu.*)

Le-F. Domnule, bucuri'a e cea mai mare, ardentă așteptarea ai vasalliloru tei. Acésta nascenta Cetate, oper'a geniului teu, a le maniloru tele, *riuritá* de unu poporu immensu carele a accursu della clime oppuse cá sa véda pre Regele seu, cá sa se indulcéscă de pomp'a alu speratului teu imeneu. Varie si barbarice linbi cãntă lãuđile tele. Patrunsulu locuitoru alu Nordului eșitu din a le sele vili tugurii admira aceste ȕidiri superbe, si crede de unu numine pre alu seu rege, carele le radicã. Ebrietatea placerii ratacesce si decurre prin tote strãdele. Fiesce carele grabescé momentulu sa véda pre Czãrulu, pomp'a lui, mirés'a lui. Numerósele fiie ai Boiariloru tei, veđute de tine, stau palpitandu intre temere si sperantia. Fiesce care aspira la glori'a de a ti placé. Tremura tóte che sórtea nu va corresponde formsetiei lor, si urascu mai nainte de a cunosce, rivala carea va fi coronáta. Sire, e timpulu gia: indestulédia voturile tuturoru. Pronuncia, carea e acéea, carea debue sa se innáltie spre alu teu tron, cá mirés'a ta si a nóstra Imperatéssa.

Pet. Nici un'a.

Le-F. Domnule

Pet. Russia va vedé in dátá mai de pre urma acésta barbará pompa unde suzeranii sei sclavi ai formsetiei, alegu intre muieri necunoscute pre acéea carea

debue să aibă parte la fericirea alu unui mire si alu unui imperiu. Eu mi dau mie insumi libertatea; o dau tutoru, si mai alessu sessului aceluia, despre alu caruia slabiciune maggiorii nostrii au abusatu. Nu mai multu victime órbe a trufiei, si a avaritiei ai parințiloru, vendute necunoscutului mire voru fi muierile in aceste clime. A se vedé mai anteu, a se practicá a se cunosce reciprocamente unu arbitriu liberu de a se invoi ori de a se oppune sunt drepturile proprii alu omulul si a muierii haradite della naturá, necessarie la fericirea imeneului. Pentru mine eu *refuzu* unu nodu, care singuru cásulu, capriciulu, séu illusiunea alu unei trecatóre formsetia aru fi formatu. O muiere formósá e totdeuna o lingușire dulce unui ochiu infasciatu, unei inimi fora socotintia: inse o muiere virtuósá e dorintia si mangaierea inteleptului. Eu nu voiu nici ura (onta) nici caintia. Formsetiele cari eu vediuu, sunt scumpe; póte cá voru fi demne de mine: inse eu nu le cunosc. Eu nu voiu iubi, decatu pre acéea, a caria pretiuri voiu fi exploratu, si a caria virtuti le voiu fi cunoscutu, o muiere, carea proportionandu imperiulu formsetiei cu datorintiele, cari o léga, va sci si unésca gratiile cu modesti'a, să se asemene cu mine in a me iubi, a se subordina, a mi obedi. Écá acéea ce ceru eu, acéea ce se cuvine lui Petru, și fericirei alu rigatului seu.

Menz. Sire, iroin'a, carea tu o pingaluesci, bogată de atatea pretiuri, noi o cumoscemu. E. Caterina.

Pet. Tócmái.

Menz. Ce intarđii, déca tu o stimédi? Ce te reține déca o iubesci?

Pet. Acésta amóre a mea e acéea, de ce eu me temu. Bunu judecatoru pentru altulu, nu sum, nu potu fi pentru mine insumi.

Le-F. Si pentru ce? Sa scii cá votulu teu este

votulu tutoru. Caterina interpretá a le gratieloru și ai favoriloru la tine, e scumpa Rusiei. Noi o admiramu. Poporulu o adora.

Pet. Si totusu nu e decatu slav'a si captiv'a a lui Petru.

Le-F. Tu o poti face Reginá.

Pet. Eu?

Le-F. Asia este. Tu datoru de legi, tu rege, tu poti face totu.

Prelovv. Ellu minte. Écâ slavulu si lingușitorulu, carele ti vorbesce. Sire, ellu minte. Feresce te de acestu strainu, carele beneficatu, și avidu de beneficii noi nu scie sa ti plătesca cu álta mercede, decatu cu unu sfatu reu. Fâ sâ mi se taie capulu: ma lássa sa ti vorbescu eu cu acéa libertate, care mi inspirta batranetiele mele si onórea mea. Sire, tu scii, eu te crescuu de pruncu, indreptaiu passurile tele, escludaiu cele d' anteu sementie a le politiceloru, si guerriereloru tele virtuli. Tu crescutu, și facutu irou dadusi legi mie insumi: tu ai schimbatu vestimentulu meu, costumii mei, inse inim'a mea nu ai schimbatu. Acést'a singura e totdeun'a totu acéea; si precum adeverulu nu se póte schimbá, asia ea te iubesce, si ti descopere cu statornicia adeverulu. Cum? Tu poti face totu (ti dicu)! Sire, te înșelá. Tu poti in adeveru face totu acéea, ce este folositoru Rusiei si gloriosu pentru tine. Eu ti marturisescu. Nu numai poti; ci esci datoru sâ faci acést'a. Ma credi anca ca poti acéea, ce repumna onorei tale, esemplului ce e datoru subpușiloru sei unu datoru de legiși unu rege? Sire, deschide ochii, vedi, pericolulu teu si tremurá. Déca esci tu slabu numai unu momentu, edificiulu gloriei tele se derima si se rovina. Privesce locuitorii alu celui mai vastu imperiu resturnati innaintea ta. Sub alu teu potinte geniu attoníti si muti te admirá, te adora. Tótâ a tá faptá, tótâ vorb'a e sfântá și veneratá de ei. Ce voru dice, ce voru flencâni,

candu voru descoperi că tu esci omu, slabu că și ei și sclavu a unei patimi? Caterina e mare: Fie. Tu o poti stimà, benefică: acést'a e dreptu. Ma a o face imperatessa si a ta miréssa, sire, nu e *decorulu* ori mintea cari aru sfatui: e slabiciunea ta, lingușirea; e amorea órba, care face din unu irou unu sufletu vulgaru, nu mai multu asemené, nu mai multu stapanu de sine insuşu. Cine e (va dice celu ce mai nainte o admirà), cine e acéea pre care Petru a aședato spre alu seu tronu? O sclává, alu caria tatâ e necunoscutu, si carele pote fi unu vile ori unu sceleratu. Ai cui sunt fiii aceia, carii se voru nasce d'in ea? A lui Petru, carele nu prevedù ur'a cu care i acoperi. Ei voru arroși si voru accusá pre a loru tatâ. Tu, carele vrei sa fii reveritu, imitatu, tu reformatoru, tu dreptu, ce vei responde la murmurarea gintiloru, muscariloru tele, caintiei tele? Eși d'in a le tale indoieli. Nascutu spre a comandá și a șerbi de oglinda unei immense natiuni, incede della a te subpune pre tine insuti, si fi curatu de tóta smint'a, de tóta pat'a. Décâ cea de pre urma ai subpușiloru tei ti place, numai sa fie de táta cunoscutu si onestu, iubesce o, si fie mirés'a ta. Inse Caterina cu tote virtutile sele, pana ce nu cunosci parintii ei, e fatalu pentru tine, e unu ghimpu gloriei tele. Sire e onórea, amorea, datoriuti'a alu unui subpusu, cá cuté-dia a se oppune. Cá subpusu te rogu: cá táta te sfatuescu. Tremura. Patim'a te seduce: glori'a te astépta. Tu esci Petru: alege. Cui vrei tu sa șerbesci! Fiiulu meu, Regele meu! Nu asteptu respunsulu teu. Me incredu in tine. Eu te cunosc — Amu invinsu (ésâ).

Pet. (Remâne puține mominte in tacere in cugetari; in urma se misca și se intorce catra amicii sei). Duceți-ve.

Le-F. }
Menz. } (Se inchina, si pléca.)

Pet. (Se duce pana la o ușă, si chiâma :) Strájáni?

Scen'a II.

(*Ésă unu strajănu.*)

Pet. Chiăma pre Caterina. (Strajănutu ésă. Ellu anca se arată reflexivă si mutu; apoi dice :) Eu eramu aproape sa ratacescu. Mîntea e unu numine pentru noi. Ea a vorbitu. Se cuvine ai obedi. — Eu tremurăm. Vremu si nu sciamu a resolvi. In fine . . . fie ori care prestigiulu, care me seduce, e pericolu alu avé aproape: virtute adeverăta e alu invinge. (Şede in urma trece della linisce la agitatiune.) Ma, cerule drepte! Si ce va fi de acéca, care nu e patăta de nici o culpa, a le caria pretiuri sunt atatea? Catu de crudela e mîntea, care le condamnă! Eu voiu sci sa iubescu pre Caterina şi sa o pedepsescu? D'in gur'a mea va esi acelu cuventu fatale, acelu addio, de care eu me spaimantu, şi care debue sâ o trasfigă? . . . (Se scôla.) Asia, déca este ea mare va sci sa suffere, şi sa me imite. Gia preveduiu sacrificiulu, care se esigé della mine. Gia darurile bogate sunt gata: si déca avuti'a si tesaurii potu temperá amarăciunea acei inimi . . . Ce disseiu? Reu se cumpara liniscea la o inima trasfipta. Ea va trai, ori va peri in durere.

Scen'a III.

(*Străjanulu supradissu.*)

Straj. Sire, petrecuta de a le sele formóse sclave vine la tine Caterina. (Pléca.)

Pet. Ce momentu! O cum potu eu sa o vedu, şi sa me incercu! Patim'a mea, taci. Valóre, de cumva esci cu mine, incongiura mi peptulu, si triumfa — Éca te o.

Scen'a IV.

Caterina, și Petru.

Cat. Domnule, tu me rechiemi la picerele tele. Ce dulce lucru e pentru mine a ti obedi!

Pet. (Cautandu i bine in fața, si suspinandu.) Caterino, pentru celu ce are o inima precum e a ta, precum e a mea, tesaurii pamentului sunt nimic'a. Punc asemenea unu tronu si unu tuguriu. Acolo celu ce are mai multa virtute e celu mai fericitu.

Cat. Tu, mai multu decatu cu vorbele tele, cu gesturile tele si cu alu teu esemplu cunosci, si faci cunoscutu acest'a. Ah de aru poté sa se destepete acestu esemplu in mine

Pet. Tocmai. Déca asemenea cu alu meu, mare si generosu nu aru fi sufletulu, care lu porti in peptu, seu nici un'a seu forte slába stima ai fi capatatu della mine. Natur'a te facú bogáta de pretiuri cari nu sunt proprii sessului teu. Tu mi esci scumpa si totdeuna mi vei fi. Ma! Tóte, o Caterino, nu sunt ingaduite celui ce regesce; si tote pre pamentu se schimba. Inim'a mea nici candu.

Cat. La acele vorbe La acéa géna Me inșelu? O tu esci Petre? Tu esci celu ce suspini?

Pet. Áda ti aminte ce gratia ceruși ceva mai nainte. — Smulge mi inim'a. Addio.

Cat. Si ce?

Pet. Favorii mei te voru insoti pretutindené. In o mie de moduri se póte senți placerea cea dulce a ti fi amicu si binefacatoru. Dute. Tu esci libera. Nici unulu va avé dreptu asupra t'a, fora numai cerulu, alu teu amicu, alu teu rege. Caterino, de cumva ti amu fostu scumpu asemenea, eu nu ceru álta compensare la a mea amóre, la beneficiile mele, fora numai ca tu sa ti aduci

aminte, si cá tu sa traesci pentru mine, cá nici unulu e mai fericitu in a te iubi, și a te face fericită. Mi făgaduiesci?

Cat. Ce dici? Ah Domnule, ai poté sa te'ndoesci? Asu poté eu fi nemultiamitóre tie, vinováta (nocenta) cu mine insami? . . .

Pet. Destulu. Te pricepu. Ti credu. — Scii tu, cá vei fi totd'eun'a arbitra de gratii langa mine, cá nimica nu ți se va negà? Spune mi: nu ți pássa nimica? Nu vrei tu nimica della mine?

Cat. Eu nu vreu decatu acéea ce vrei tu.

Pet. Da mi man'a t'a.

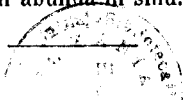
Cat. Éc'a te o.

Pet. Scumpa femea! (Țienendu man'a ei, si cautandu i in ochi cu fragedime.)

Cat. Regele meu!

Pet. Me cunosci? Me pricepi? (Inim'a mi tremura). Addio. (Pléca).

Cat. Ce veđuiu? Ce ascultaiu? Ochii lui resuflau amóre și se turburau. Vorbele lui erau troncate: vócea lui tremanta. Ce va sa dica acest'a? Nici odáta atatu de *amabile*, nici odata atáta de fragedu comparui Petru inaintea ochiloru mei. Ce lucru póte turburà acéa minte, acéa față, care nimica a clatito ver'odata, nici incercare, nici temere, nici pericolu? Ce mi dissa ellu? Mai multu nu me inșelu. Ellu nu sa rusinatu a mi spune che me iubesce. Eu iubita de Petru! Eu? Iroulu lumii, fiulu gloriei e amicul, pre carele cerulu la *concedatu* Caterinei? O bunatate a inimei aceia! O fortuna ce poti tu sa mi faci mai multu? Eu care a te cercà? (Veđendu pre Eudossia etc.). Ah vina, Eudossio. Veniti amiceloru. Pre tote ve chiemu la partea placerii, carea mi abundă in sinu.

Scen'a V.

(*Eudossia, Anna, Elisabeta, cele lalte captive, si supradiss'a.*)

Eud. Ce focu ti luceste in fația? Ce ți sa intemplatu?

Cat. Nu sciu sa ți spunu acéea ce sum eu, acéea ce eu sperediu. Totu e tumultu in mine: ma deliçioása, ma placuta (svave) e acésta *estase*, care me trasporta. Eu sum, ori credu a fi fericitá.

Eud. Si candu nu ai fostu Dumnéta, de candu Petru te cunoscú și te cuprinse?

Cat. Asia este: inse acuma *Buzele* lui, fația lui . . . Oh, déca tu, cá si eu, lu ai fi vedutu si audtu! O ce amabile! si catu de mare! . . . Eu me desfatediu (vaneggio) si credu ca me inșelu.

Eud. Linisceste te.

Cat. Cine vine? BCU Cluj / Central University Library Cluj

Eud. E amiculu Regelui; Capitanula gardeloru sele. Le-Fort.

Scen'a VI.

(*Le-Fort cu doi captivi, carii porta doi bacili (taçetturi) acoperiti, si supradissele.*)

Le-F. Caterino, multiamesce spre clementia Impera-itului, si adora a lui *sácrá* vointia.

Cat. Vorbesce.

Le-F. Acéea ce e in potérea sa, ellu ti concede totu. Éca aurulu si petrile pretioése, cu cari te face bogáta. Nuiurile aceste acuma deslegate din laçurile sele sunt a le tele. Ele ti voru șerbi cá *inferiori*, te vorn iubi cá amice, si te voru petrece. Mai multu nu ti este ingaduitu a remáné in acestu palatiu. Tu vei merge d'aici.

Cat. In cotró?

Le-F. La Marienburgu,

Cat. Candu?

Le-F. Alege ti ora, șerbii. Acést'a singuru e in man'a ta.

Cat. Eu! Cerule drepte! Si pentru ce?

Le-F. Eu nu știu.

Cat. Cine vre plecarea mea?

Le-F. Petru.

Cat. Petru me izgonesce?

Le-F. Petru te sfatuiesce,

Cat. Elu carele nu de multu? Elu?

Nu; cu potentia nu e

Le-F. Nu se mintu poruncile in palatiulu regescu, si sub ochii lui Petru. *Obedesce.*

Cat. Ah! Ce mi se intempla!

Le-F. Dute admiráta de noi, si traiesce ferice. (Pléca. Cei doi sclavi consémna sclaveloru darurile: și se ducu.)

Cat. (Remanendu afara de sențiri, tremante, întórce ochii candu la slave, candu la Eudossia, in urma prurumpe.) Eu! Ore sum eu? Sum nebna? O credintiose amice! O scumpa Eudossio! (Imbratioșend'o.)

Eud. Caterino!

Cat. Vietiuíu Vissaiu Umbrele disparuira Fortuna! Mariri omenesci! O sufláre le disperde. Tóte pieru.

FINEA ALU ACTULUI ALU DOILEA.

ACTULU ALU TREILEA.

Loculu Scenei e celu alu Actului anteiu.

Scen'a anteia.

(*Caterina intra intristată și petrecuta de Eudossia, de Anna, și de Elisabeta. s. a.*)

Cat. Camerateloru a fortunei mele, déca e adeverată a vostra pietate, incetati, lassátime. Nici prin vorbe nici prin sfaturi nu scade a mea durere. Eu ve sum multiamitore. Eșiti. — Eudossio tu singura remani. Tu singura ai dreptu a geme si a suspinà cu mine. (Șede, Anna, Elisabeta: etc. se ducu).

Eud. Asemené Dumitale afarâ din fire, cugetediu, si nu sciu ce sa mi cugetediu. O suta ideii se presenta si disparuescu. Pre mine insami me intrebui la mine: si nu aflu in spiritulu meu, decatu intunerecimi, confusiune, si disordine.

Cat. Acést'a e cu totulu alt'a, decatu a se linguși de pace la umbr'a propriei innocentia. Unu momentu, unu singuru nepreveđutu momentu, a produssu o așa máre schimbare. Astâ đi eramu eu sublima pana la stele; si anca nu a ajunsu sér'a, candu éca eu me cufundu in abissulu alu nimicului meu Unde e sclav'a acéca d'in Marienburgu facuta objetu de miráre celoru mari, de invidia celoru mai stralucite fiie ale Russiei? Unde e Caterina? Dispáruí: nu e mai multu. Invidi'a tace. Vorbele rele se scola. Fabul'a e *termináta*. O fantasme a le ferici-rii! O delirii! o speranțe deșerte!

Eud. Cui sâ mai crédâ cinev'a, déca a dumitale sperare face inșelaciune? Celu ce ti promissa erà Rege. Celu ce te facù mare erà Petru.

Cat. Și Petru e carele fulmină înalt'a făptă a le maniloru sele, și dupo ce o adussă la culme se ingretiosiedia de ea și o disprețiuiesce Ma care e caus'a? De unde eși procell'a? Cine o miscă? E vin'a (culp'a) mea, ori destinulu? Vorbesce: *mitiga*, amico, nenorocirea mea. . . . Dovedesce mi ca eu sum rea: și spunemi celu puçinu că eu amu meritato.

Eud. Ce vorbesci? Ai vre dumnét'a sâ renuncii nebunesce tesaurului ce ți remane, singurei consolatiuni a fi si a sci ca esci innocenta?

Cat. În adevèru eu aşu fi alessu sâ moru: ma sâ vatâmu pre Petru nici candu. Eu lu adorâmu. Nu tronulu seu, splendorea sa, gradulu pre ellu singuru adoramu pre ellu singuru. Fora rigatu, fora tesauri, și (dêca se pôte dice fora alu superà) Petru că cerșitoru aru fi fostu mare și scumpu ochiloru mei, inimii mele. Ma forte rârâ e statornici'a, candu acela ce suprastâ în marire se inturna în unu momentu a se recunosce pre sine însuşu și distantia carea lu sepâra de miseru. În deşertu me ostenescu a recercâ âlta cauza a caderii mele. Scumpa Eudossio, crede mi: ca acéstâ e.

Eud. Tocmai. În fine și eu înțelegu. Totuși . . .

Scen'a II.

(*Anna, și supradissele.*)

An. Sclavulu acela s'a inturnatu si postesce sâ se presente Dumitale.

Cat. Cum?

An. De l'ai vedé dumnét'a, de l'ai audi! Respinsu de străjani se duce, se inturna, insiste, versâ lacrimi, și se rôga. Tôte *inzadaru*. Starea lui cea vila, vaetele (lamenti) sele apléca acei neesorabili străjâni candu spre risu, candu spre manie. Eu marturisescu, mi erâ mila de ellu.

Cat. Insulte, unui miseru! Dute . . . Ma ce póte sa vré sclavulu acela della mine? Asu vre . . . nu me sciu resolvi. Sentiu cá nu aru fi indiferinte pentru mine alu revedé pre acela, despre care eu sum bucurósa de alu avé beneficatu. Candu lu vedúiu antea dâta elu erà aici, aflanduse in turm'a acelorú rei, carii cu a le loru ostenele astupáu *paludile*, si *netedeú* (disso-dare) pamentulu, unde se innállia acuma aceste *immense* Zidiri d'in Petersburgu. Façia lui, a le lui tineretie, unu nu sciu ce gentile, care i remané între rugile a le sudoriloru sele, me opri, mi impunse inim'a de compatimire pentru ellu. Lu ceruiu della Petru, carele calaré *longa* mine, și lu capatáfu. Intru adevéru acelu tineru nu erà unu facatoru de rele, ci numai unu nefericitu.

Eud. Si ce dára te opresce de alu asculta?

Cat. Adáuga, cá acuma nu sum decatu o miserá asemené lui. Sâ vinâ. Central University Library Cluj

An. (Se duce.)

Cat. Ce va fi? Ce infruntare mi potu face eu déca sentiu pietate despre ori care nefericitu, dóca acésta pietate e acéea, care cautu eu la altii, si care mi este mie însami de lipsa?

Eud. Écate lu.

Scen'a III.

(*Alessiu, Anna: si supradisesele*)

Cat. Nefericite june, ce felu de grija te reconduce aici? Ce postesci della mine?

Al. Deh suffere cá sa cádu eu la picerele tele, și sa sarutu pulberulu acela care tu calci. Déca traescu eu viatia noa si mai buna, déca resuffu aura a libertatii, déca sum ferice, catu póte sa fie celu ce se indestulédia cu paçianu, acést'a e numai a ta pietate, e alu teu daru. Eu nu voiu incetâ a ti multiami și a te binecuventâ.

Cat. Scôla te. Déca singur'a multiamire te po-
vetiuesce . . .

Al. Álta si mai gré căusa e, care insufletiesce ini-
m'a mea, passurile mele. O tu céca ce ai peptu atatu de
unauu și atatu de dreptu; asculta glasuirile mele. Eu
ceru della tine gratia noă și mai mare decatu cea d'anteiu.

Cat. Vorbesce.

Al. Eu te rogu să ti vorbescu numai tie. Déca ți
se pare ca sum forte *audace*, érta: ma încredete, ma con-
cede mi atâtă favore. Eu ti juru pre onore, pre acéa
pietate, care me va face totdéun'a sclavulu teu, că nu ai
a te teme nimic'a de unu necunoscutu, de unu miseru,
și că eu nu voiu face sa te caiesci pentru că m'ai as-
cultatu.

Cat. (Cu ore care sârprindere.) Strainule! . . .
(Si ce pote să fie! Ce streine mișcari vócea si presen-
t'ia acestui mi destéptă in peptu!) — (Catra sclave).
Ești: priveghiati aici imprejuru. Acela, nu sciu ce pre-
sentire, carele me indussa spre pietate, acuma me induce
sa lu ascultu. Duceti ve.

(Eudossia, si sclavele pléca.)

Cat. Eca te ne liberi: acuma vorbesce liberu. Care
e secretulu, ce voésci a mi lu annuntia?

Al. O momente cele mai pretiose si mai scumpe
ale vietii mele! De unde debue să incepu eu? Eu
me confundu pin abundanti'a lucrurilor, cari asu vre
sa ti le spunu. Ah! maie, in adeveru este unu Dumnezeu,
carele ți insuflă, ca să me mântuiesci. Acelu Dumnezeu insușu
me reconduce la tine, și va rege a mea inima și a mea voce.

Cat. Incétă. Cu ce *preludiu*, ori artificiu mi cauti
tu tóte fibrele in peptu?

Al. Nu te teme că mie culpă, si tie chinu vā veni.
Natur'a, carea mi da mie cuvintele, vā dá tie sensuri nu
mai multu sențite și mai dulci. Spunemi: nu e adeveratu

că cu toate plăcerile și cu tota splendoarea, cari te incongiura, tu nu ești de totu fericit?

Cat. Tu spuseși.

Al. Fam'a, carea anuntia glori'a ta, nu tace in tr' altele a ta nenorocire. Ore nu e adeveratu si acést'a, că tu nu cunosci pre tatalu teu?

Cat. Ah!

Al. Eu vedeui, recastigaiu pre alu meu. Pentru tine curseiu, recađuiu in braćele sete, reținuiu de bucuria moribundulu spiritu in a le sele batrane madulari. Ce iubileu immensu sentiiu eu! Ce dulce lucru e mu tata, carele iubesco fiii sei, și unu fiiu, carele adora parintii sei.

Cat. O Dumnezeu! Cu ce cuvinte, in ce modu abusedi tu de starea mea? Și de unde? . . . Continuă. Cine e acestu alu teu tată?

Al. Unu omu, carele fu de o mie de ori mai nenorocitu decatu mine, carele suferi tóte injuriile omeniloru, a fortunei. Ellu locuesce de doadece ani in unu desertu a Careliei. Mánile sele făcură fecundu unu pamentu barbaru, care lu nutré pre ellu, și pre mine insumi. Ne'n destulatu fiindu eu cu acéa aspră singurátate o parasissemu, trasu de spiritulu ambitinuei și alu *sortii* (ventura), și urmaiu armele Svedese. Nepriceputulu de mine! Avuiu de *premiu* plegi și sclavitudine. Tu vedeși starea mea. Tu m'ai re'ntorsu la acelu asupritu tată, carele *desperá* de a me revedé mai multu. Eu i povestiiu, care fu man'a, care rupse ferele mele, cine e Caterina, cum erà in unu timpu obscură, necunoscută in Marienburgu, acuma e mare, sublimă, scumpă Imperatului, adorată de Russi. La acele povestiri o mie de întrebări della acelu bătrănu. *Faciua* lui erà rece, se páleá; lacrimile i lineau fálcoile; și cadu intre a le mele braćie. Tremuri de bucuriá, sughitiuri i interrumpéu resuflarea. Eu lu cređuiu că aru fi ajunsu

la celu depre urmă momentu alu vietii sele. Strigăiu de durere; lu imbraçoşiăiu. Ellu aplecă capulu spre peptulu meu şi tacù.

Cat. Şi cine inghietă acéa buza? Cine agitâ acelu tumultu?

Al. Vorbele mele; alu teu nume. Cându şi veni iu fire, prorupse, esclâmă: Caterina! Ripeţea: Caterina! Nu incetă a te chiemă, a mi vorbi de tine, a me întrebă de tine singură.

Cat. Tu me împli de minune. Şi cum potu eu?

Al. Fiindu că inim'a t'a mi pare commiscată, concede mi mai departe. Uită câteva momente stărea tă; supune, că o miseră, a vorbi cu unu miseru, şi implinesce grăti'a, care ceru cu della tine.

Cat. Ce cauţi mai multu?

Al. Figurédia ti că cerulu me alege, că unu slăbu instrumentu, ca ellu sa te întrebă cu a mea voce. Te meritare şi se pare a mea cerere: ma vei vedé, vei senti catu cste ea de drépla şi necessária. Indura te a mi povesti ai tei principii, cercustările, cari petrecura a t'a prima prunciă. Nici unu fiu nâscându-se e culpabile a le păcateloru seu a le disgratieloru ai parinţiloru sei. Ce ideă ai tu despre a ta nascere, despre ai tei parinţi? Cum fuseşi portată in Marienburgu? D'in a le cui mâni te avù acéa, carea te educă? Ce semne ai tu spre a ravvisá in tr' o di pre tatálu teu? Cari sunt a le tele sperantie, starea inimii tele, dorintiete tele? Tóté aceste ceru eu. Spune 'mi tóte, te juru.

Cat. Cate lucruri in unu momentu! Ce potu sa ti respundu? Tocmai: te voiu indestulá. Sa scii Ce profunda e obscuritatea carea acopere! Suspinurile mele turburârâ mai totdeúna acéa: ce mi se paré fericire. Eu me nascuiu (tu disesi) nu sciu din cine. Eu nu gustaiu primele dulceti a le naturei. Mâni paterne nu

resseră, nu fragediră (accarezzarono) pargolettele mele
mădulări. A le mele prime vaiete nu erau audite decât
de urechia straina, Straină pietate supplini la tote. Eu
crescui: eu traiescu. Ma forte multu lipsesce, că sa
cunosc eu autorii vietii mele, și sa vietuiescu tranquillă.
Al. Nu te opri. Urmédia. Sperédia. Unde si pr'in
ce casă crescuși la atâta virtute? Acelu strainu carele
ti șerbî in locu de tătă!

Cat. Ah, de aru fi elu aicea, ti aru spune mai bine
despre mine catu de luctuosa dioa fu aceea, candu fus-
seiu eu parasita. In catu audiu de mai multe ori nu fora
lacrimi, eră acelu timpu, in care se perseguită și se pe-
depseă pretatindené insolentă milittia ai Strelitiloru. Unu
omu, carele se pareă a fi unulu din aceia, comparui fu-
gitivu la portile Marienburgului; *portandumé pre mine*
miser'a si mai gata resuflanta spre calulu seu. Cu o mână
regeă fraulu, cu alta me imbratioșeă. O muiere sa-
racă eșindu din alu seu tuguriu vedu *attonită* si commis-
cătă innocencia ce pereă, si me omulu acela carele versă la-
crimi din a sa salvătecă (fiero) gênă. Cătra ea vorbi
pietatea; cătra acela desperatiunea. Agitatu, si cuprinsu
de acele miscari, cări i insuflau pericolulu si necessita-
tea, se corboră repede despre șoaă, si puendume in bra-
ciele acia: Tiene (i disse). Scăpa, dacă poti, della morte
acestu tesauru. Natur'a ti lu recomanda. Si dicendu
aceste lipsitu de toté, precum se pareă elu, rupse eu a
le sele mâni robuste o medalia de bronzu, carea ornă
fruntea calului seu, si consemnandui ei jumătate, ceea
lalta pentru sine tetienendu: Tu mi orvei întorce (adause)
la acestu semnă. Planse, me sarută. Unu sughitit fu in
locu de addio. Se resui spre alu seu calu, si disparui.

Al. O compătimire! O destină!
Cat. Grijele vacia me ttenura. Din dcelu sinu
supseiu restaurulu si viatia, pana ce unu ministru intel-

leptu alu religiunei me vedù si me scóssa d'in atată pau-
pertate. Restulu ti va fi cunoscutu p'rin fáma, carea totá
astadi asia dicéndu reimple acestu pamentu cu a le mele
casuri si cu alu meu nume.

Al. O providintia alu cerului, cum dispuni prin mij-
loculu nenorociriloru calea catra óre care fericire! —
Spune 'mi: pastrátu ai tu acéa importanta marturisire a
fiintiei tele? Acéa medalia?

Cat. Pastratu. (Curre catra o mása, unde sta o
láda micutia, o deschide si scóte afára jumatatea d'in o
medalia gróssa.) Eu o custodiiu totdeun'á. Eu o repú-
seiu, cá celu mai scumpu margaritariu, între cele mai
pretiose lucruri. Écá te o.

Al. O vedére! O Caterino!

Cat. Ce?

Al. Privesce. Confrunta acestu semnu. (Scoténdu
din *sinu* ócealalta jumátate si aretanduo.)

Cat. Pune 'lu.

Al. Tine.

Cat. Ah cerule drepte! Intocmai acelásu!

Al. Adeverátu.

Cat. Della cine lu avúsi?

Al. Della tatálu meu.

Cat. Unde? Cându? Pentru ce?

Al. Citesce aceste note. (Dându i o foaié.) É ta-
tálu meu celu ce le scrisse.

Cat. Si alt'a ce mai multu:

Al. Citesce.

Cat. Eu pálpitu. Eu tremuru. — (Citesce.) „Ace-
„stu pamentu mie fatalu te reține. Eu nu așu poté a
„le patrunde. O voce falsá mi annuntiasá a ta morte.
„Acela pre carele deslegáși d'in cátene, veni sá
„mi facá cunoscutu, cá tu traiesci: acuma se inturná a ti
„descoperi cine e tatálu teu. Cređi i lui, marturisirei care

„ți aduce ellu. Înbrăcioșade lu. Ellu è Alessiu. Ellu e „alu teu“ — O Dumneșeule! Ce cetiiu? Tu?

Al. Te indoiesci ancă? Ah sor'a mea!

Cat. Tu alu meu frate!

Al. Sa mestecamu d'inpreuna o dáta a le nostre lacrimi de bucuriá. Cerulu e placatu. Cerulu ne reunesc.

Cat. Unde sum? D'abbéa regescu eu. O neasteptate și scumpe clipe! Tu? . . . Tatálu meu? . . . Traiesce? Eu lu recástigu? Vedu notele mânei se, le sârutu, și le inundediu de plansu? . . . O câtu sum de bucurósá, și de câtu pretiu e tesaurulu ce mi lu dá cerulu!

Al. Tu lu vei vedé pre acelu atátu de dolente și atátu de frăgedu tătă. De câte ori mi povesti ellu de tine! . . . De câte ori audii suspinurile se, sughitiurile, a lui desperatiune! Ellu te iubesc (și câtu te iubesc!) și astépta sâ mórâ între brașeile tele.

Cat. Adevratu. Nici unu bine nu mi se pare atátá de mare câtu este unu tătă bunu . . . Daru ore cine este ellu? Ce sórte lu apassá? Este ellu miseru? Miseru tatálu meu? . . . Ah unde e? Cum, cându potu eu sâturá privirile mele, a cádé la picerele se, a lu imbrăcioșá;

Al. Spune mi mai nainte de ce voiu responde. Esci tu ancă asia mare in acéstá curte cá sa poți face ce vrei?

Cat. Eu nu potu mai multu nimica, Petru me pârâsesce!

Al. Décá e așa, nu me mai întrebá unde e, nici unde te astépta tătălu teu. Déca voiesci, cugetá numai a mi urmá și lu vei vedé.

Cat. Bine, eu sum gătă.

Al. Să scii că tótă întârzierea e periculósă, și o plecare veloce e necessariă.

Cat. Conduce me unde, si cându ți place.

Al. In acéstă nopte. La prim'a *aură* Favorabile, care suflă pre mare. N'ava, carea me condussă, e tocmai *âncă* sub acesti muri. D'incoló de acéa mare e unu pámentu tranquillu, care ne astéptă. In scurtu nu vomu ave nici gloriă nici splendore; inse vomu *gaudè* delitiile dulci a le inimiloru omenesci, și vomu fi fericiți.

Cat. Apoi bine in acéstă nopte. Dute. Implinesce a le mele speranție. Eu te asteptu.

Al. Caterina mea iubită!

Cat. Addio, frate. }

Al. Addio,

(Se imbrăcioșiadiă și plécă.)

FINEA ACTULUI ALU TREILEA.

ACTULU ALU PATRULEA.

Curte mare alu palatiului in rip'a canalului alu Nevei, illuminăta de cate o lampadă, arcurile sunt trasfo-rate, și apparuescu navi, și marea in distântiă.

S c e n' a p r i m a.

(*Petru și Le-Fort.*)

Pet. Și este acést'a adeveratu? Ea plécă, și plécă in modulu acest'a?

Le-F. Acéea e nav'a carea trebue să conducă. Înprejuru già comparui și fu veđutu sclavulu, carele o astéptă.

Pet. Cerule drepte! Unu sclavu; Si tocmai acela sclavu, pre carele teu in unu timpu conceduiu spre rugă-mintele ei, è acel'a carele dirige plecarea, seu mai virtosu fug'a? Care e caus'a? Sfâșiă, amicule, acestu vâlu, care me umbrédia. Fu pietate, seu altu aflectu cul-pabile care impunse inim'a Caterinei pentru ellu? Pote fi, că i eră cunoscutu, mai nainte de alu cunosce eu? Pote fi? . . . Esplică 'mi totu. Oare să fie ea ancă așa rea, cá să lu iubésca? Ur'a (*onta*), mani'a suspecturile mi turburâ si mi despică inim'a.

Le-F. Sire, in catu amu auđitu della o sclavă de alle ei, Caterina nu e indifferente despre acelu obțetu. Fu veđută plângându, fu auđită suspinandu, intrebându de ellu, solli citându inturnarea. Iubescce lu ea, ori nu, acést'a ni-mené auđi, nimené scie. *Apparintiele* vorbescu; și aceste o condamnă.

Pet. Virtuți mințite! Nemultiamitorea Caterina! Tóte o accusă: tote mi descoperu inșelățiunea, alu seu trádămentu. A cautatu ea să me revédă? Langedi la

acelu addio? Îi eși din gênă o singură lacrimă pentru mine? . . . Ce disseciu? Óre nu ceru ea însăsu della mine să se îndepărte de aicea? Nu erà apriatu câtu de reu suffereà beneficiile melé, câ a ei inimă erà rece pentru mine, câ ea me odià?

Le-Fort. Domnule, eu nu așu îndrezni a te assicura . . .

Pet. Eu *fremu*: eu deliru. Eu, carele pentru dens'a așu fi datu a mea viatiă, alu meu rigatu . . . eu rivalu alu unui sclavu, și trãdatu! Unu vile va fi preferitu de acéea, carea tote mi e datóre, della carea tóte speraiu! Perfid'a! . . . Nedemnul! . . . Ma asupra aceluia va cândé tótã greutatea de așã greu delictu. Eu voiu rãsbunare.

Le-F. Acuma mi se pare câ se apropia ore cine, și pote fi . . .

Pet. Incongiurã de obstacoli și de garde aceste locuri. Surprinde in a le loru machinãri pre culpabili, și vino sa me avvisesi. *Eu sentin ca patim'a me face asemenea celui mai slabu dintre omeni. Eu me degrade-diu: o sciu, o vedu. Ma iubescu ancã pre acést'a, și sum miseru in a o iubi. Ori intorcemi pre Caterina innocentã, ori tremurã de amorea mea. (Plécã).*

Le-F. O patimã funestã! O amóre, tu esci amiculcu ómeniloru, și adesse ori tirannulu.

Scen'a a II^a.

(Alessiu întreținendu pre bătrãnu lu Teodoru, carele va sã innainteđie.)

Al. Unde pretinđi a mi urmã? Pentru Dumneđu nu merge mai departe. Aici tóte sunt pericolu pentru Dumn'et'a. Presinti'a Dumitale póte sã vateme, iarã nu sã ne ajute. Retragele, decã ți sum scumpu. Stãi *in pace*, și me astéptã.

Teod. (Suspirã, innalțiã ochii la ceru și se retrage.)

Al. Passurile mele sunt tremânte. Eu palpitu. De o mie de lucruri eu me spâimântu, și mai pre susu de acele contrarie affecturi, cari agitâ inim'a Caterinei. Cându fortun'a pârâsesce unu obțetu pre care lu a favoritu, candu nenorocirile începu, un'a urmédâ dupo alt'a, și isbucnescu sub passurile sele. Cine se cobórâ pescar'a acéea? . . . Eu o revedu. Ea este însașu . . . Ce muieri o petrecu? . . . (Mergandui spre întîmpinare). Caterina!

Scen'a a III.

(*Caterina, Anna, Elisabeta, alte sclave și supradîșii.*)

Al. Esci tu, pre carea atât'a asteptai?

Cat. Te îndoiai, că voiu lipsi eu la așa scumpe fâgâduintie?

Al. Și apoi?

Cat. Sum cu tine. — Scumpe consòtie a vietii mele cându triste cându incunde, addio.

An. Dumnet'a ne lași?

Cat. Alte țeri (lidi), altâ sòrte pentru mine! Câte bunuri perdu eu! La câte alte mergu eu spre întîmpinare! Voi remaneti. Petru ve vau datu mie. Eu ve întorcu voâ *înseși*, libertâtii vostre. Ve făcuiu parte de darurile, cu cari 'mi fu liberale, până ce rîdèa, fortun'a. Nimic' alt'a 'mi remâne d'in acéea, ce fuiu, decâtu memori'a. Eu-dossio, tu me vei seguitâ. Pre tine singurâ te aleggu, tie singure concedu ca să nu me lași, să traiesci și să mori cu mine.

Eud. Oh iubită mea, amicitii'a è celu mai mare bine. Eu te iubescu, ca pre mine insami.

An. Ah noi tóte te iubimu. De ce vrei să te *separi della* noi?

El. Privesce chinulu nostru. Impreună ne cu alu teu destinu.

Cat. Nu. Nu se demândă voao sâ eșiti din acestu pâmentu. Eu singurâ sum isgonită. Voi fericite! Veți rivedé pre Petru, pre iroulu Regiloru, steao'a Russiei. Eu lu perdu, și lu perdu pentru totdeuna. Ah de *ve* va ntrebà de mine, spuneti îi câ în totu locul, în totu timpulu va fi ellu totdeun'a numinele Caterinei; spuneti îi câ ați veđutu lacrimile mele, și câ . . . Nu i spuneti alt'a mâi multu. Acést'a è destulu. Traescâ ellu și *împărătiescă* ferice.

An. O Dumneđeule!

Cat. Lassâți me. Duceți-ve.

El. Nu ne vomu rivedé *niei cându* mai multu. (Elle voru sâ i sârute mânilé. Caterina le opresce: le *îmbrăçoșédia* și le sârută. Elle se ducú).

Al. Soro, suntem singuri. Dâ mi man'a t'a.

Cat. Êcâ te o.

Al. Sâ ne folosimu de *momente*. Ventulu suflâ propitiu. *Seguită* passurile mele.

Cat. Vai de mine!

At. Soro!

Cat. Ce groazâ me înghiaçiâ lóta! Ce mânâ me respinge și me opresce! Frate!

Al. Și apoi? . . .

Cat. Nu potú.

Al. Ce đici?

Cat. Sentiu câ nu potú. Poterile mi lipsescu.

Al. Tu vacilli? Tu te schimbi? Tu carea puçinu mai nainte? . . .

Cat. De ce cautu eu tacerea și noptea? Nu e acést'a o *fugire*, ca culpabilâ? De ce fugu eu? Și de cine? . . . Tu pentru câ esci atât'a de sollicitu și atât'a de bagatoru de sémâ? Óre nu potú plecá eu *sub ochii* tuturoru, complânsâ de toti? . . . De ce te temi? De ce acéstâ grabâ? Me voiu rușiná eu sâ spunu câ esci fra-

tele meu? Că eu? . . Nu, nu: Mai lassăme câtăv'a . . .
Eu nu știu, nu me învoiescu, nu me știu desparți d'aici.
Eu me știu că voiu să moru.

Al. Așa auzi tu *vocea* naturei? Așa *obediesci*
unui tată, carele te chiamă? Fiică crudelă, nu ști a și
palpită inim'a despre celu ce și *dadu* viața?

Cat. Eu lu iubescu . . . știu că eu lu iubescu,
măcar că nu lu cunoscuiu: ma unu altu affectu asemenea
tare, asemenea fiu alu naturei . . .

Al. Nenorocito! Ce speredi tu aici?

Cat. Nimica.

Al. Apoi ce vrei dară?

Cat. Sum afară de mine. Nu me pricepu pre mine
însami.

Al. Desteptă te: tremură; și pricepe tôte. Să ști
că totu momentulu, care tu perdi, nu ti ajută tie, ci pôte
trădă *si a perde* pre tatălu teu.

Cat. Cum?

Al. Acelu tată, pre carele crezi tu a fi departe, e
mai aprópe decâtu și se pare și pote că te ascultă. A sa
intollerantă amóre lu smulse orbesce catra tine. Ellu se
periclită a peri sub ochii tei, in palatiulu accst'a, care
este inimicu *pentru mână'a* aceluia, carele lu urasce, și
carele pre tine însași acuma te părăsesce și te dis-
pretiuésce: Esci tu încă atâtu de puternică ca să lu
mantuiesci? Ori vei sufferi să fii privitore la destinulu
acela fatale, carele i *spânzură* asupra capului?

Cat. De câtă gróză me împli? Tatălu meu è aici? . .
Ellu è *vinovatu*? . . Ma cine dară este ellu?

Al. Unu inimicu . . . unu proscrisu, unulu d'in
acei nenorociti Streliti, carii formédă ur'a și rásbunarea
lui Petru.

Cat. Ce înțeleseiu? Sărac'á de mine! Unde sum?
Ce să risolvu?

Al. Ah privesce la lumin'a *dubbiã* a le faciiloru . . .
(Descoperindu pre Teodoru.)

Cat. Pre cine?

Al. Nu ti spune inim'a? E tocmai bãtrãnu lu acela . .

Cat. O frate!

Scen'a a IV.

Teodoru, și suprađisii.

Teod. De ce se întãrđie? Unde e acãea, carea me
împle de dorintie și de sperantie?

Al. Êcã te o.

Cat. Cerule! Ce privire! Ce momentu! . . . Ah! . . .
Dumnãt'a? Tocmai Dumnãt'a esci?

Teod. Nu privi la acãstã frunte sbãrcita: privesce
la inim'a mea, carea e inimã de tatã.

Cat. Ah tatãlu meu! (Ingenunchindu înaintea lui.)

Teod. Fiic'a mea!

Cat. Binecuvãntãda me.

Teod. Eute vedu, te audu, te *îmbrãcioșediu*. Dãcã
puntu lu acãst'a aru debui sã fie celu d'în urm'ã alu vieđii
mele, e destulu: eu sum *ferice*.

Cat. Prin ce cale, în ce timpu cerulu 'mi concede . . .

Teod. Periclitaiu tãte ca sã te vedu namai odatã
Din dat'a ce sciuiu cã tu traesci, nu fu mai multu pace
pentru mine. Nu me reținũ nici periculu nici bãtrãncie.
Natur'a 'mi fu povetiuitãre, 'mi *dette* poteri noi. In fine
ea 'mi *restituesce* objetulu voturilor mele, tesaurulu meu.

Cat. Apãssatã de palpitãri, de acãstu nou și necu-
noscutu affectu nu sciũ, nu potũ formã cuvinte.

Teod. Taci. Eu te pricepu. Acãstã agitatieune atãtu
de dulce 'mi spune tote . . . Acuma spune, o *fico*, ce
cugeti? Cunoscutu ai tu cãtu de *incerte* sunt bunurile

fortunei, câtu de nestabile? Favorii a unei curti, unde tóte se *reméstecă* și se schimbá, ca în pelagulu (marea) vastá und'a mobila de ori care ventu? Confruntatu ai tu repaosulu a vietii tele prime cu greumentulu și neodichn'a alu unui statu luminosu? Nici avutiile nici *onórele* nu sunt, *cari* ne facu sá fimu *odichniti*. Este mai vîrtosu a ignorà totu acéea, ce ne *amâgesce* (illude); este a fi lipsiti de acelu nutretiu, d'in care se nascu și alimentéda patimile. Eu te restituescu la a ta fericire d'anteiu. D'in colo de acéa mare este unu pamentu fericitu, ne tormentatu de ambițiunea ómeniloru. Acolo ți offeredu eu unu tuguriu, fruptele unui câmpu ce sa făcutu fertile prin mâ-nile mele, o *locuintia* a pâcii. Ce astepti? Uită acéea ce ai fostu. Crede mi mie. Vino. Adeveratele bunuri sunt acele.

Cat. Bine: voi veni . . . ma, iubite alu meu tatá, mai permite mi o suspinare, o lacrimá.

Teod. Și pentru ce?

Cat. O Petre! . . . De ai sci Dumneta, catu è Petru de generosu, catu de multu me adorá!

Teod. Ellu te adorá! . . . Schintei slabe, affecte trecátóre a le betiei celoru mari. . . Nu te încrede. Proasto! Ce este o sclavá la peptulu unui Rege! Intocmai ca visurile, cari nu astéptá decátu *rađi'a* primá alu lucei ca sá fie rásipite! Chimere, cari minte evidenti'a, și *condamnă* mintea. Nu veđi, nu senti, cá acelu Petru, carele pre tine te isgonesce, e tocmai acela, carele urasce pre alu teu tatá și lu perseguitá? Ai mai *cutođa* tu sá urđesci sperantie noi, și sá te înșeli?

Cat. (Suspinandu) Ai dreptu. Eu *vanegiedu*. O tátálu meu . . . frate ajutați mi; smulgeți me d'aici. Forá voi'a mea áncá mai sum sclav'a a unei patimi . . .

Al. O Dumneđeule! Intárđiarea multá ni aru fi funestá? Nisce ómeni se apropiá.

Cat. Ah! Écâ străjile . . . Écâ și ellu însușu.
Écâ Petru.

Al. Oh ta!a meu, fugi.

Cat. Sârac'a de mine! Ce sâ i spunu? Unde sâ
me ascundu?

Scen'a a V.

(*Strâji, șerbi cu făclii, cavii precedu pre Petru și pre
Le-Fort. Suprașișii.*)

Le-F. Stati pe locu.

Pet. Ce vedu eu? Muiere, ce încerci? Și care e
desemnulu teu? Esci tu acéea, pre carea Petru a respec-
tato, și pre carea unu sclavu vile cutéda a mi o râpi?
Unde fugi? Cu cine? Ce nópte ai alessu ca sâ minti
virtutile tele și sâ mi areli înșelatiunea, în care me ai
trassu? Nefericito!

Cat. Ah regele meu! Domnulu meu!

Pet. Scólâ te. Décâ e rușine a ta, e târdiâ: decâ
câintiâ, e deșertâ. — (Câtrâ stâji). Paziti pe nevred-
nicii. — (Câtrâ Aless.) Sumețiule, ce cuteđai tu? Cu ce
dreptu? . . . (Câtrâ Teod.) Dar tu cine esci? Apropiâ
te. Ce frunte palitâ și trista (de buna séma nu e nóva,
macár câ nu o cunoșcu) mi se presentâ inaintea ochiloru?
Tu taci? . . . Amurțiți toți și tremurați? . . . Vorbesc.
In așa batrâna vîrstâ de ce machinare te *aprestai*? Cine
esci?

Cat. (Dumuedeu sâ lû protégâ).

Teod. Nici întunecatu nici vile, precum 'ti apparu-
escu. Impârate la tine me appellu. De sum sâracu (mi-
seru,) e culp'a fortunei, nu a mea. Pedeșesece: înse cu-
noșce me. Eu sum . . .

Al. O cerule!

Cat. Eu nu mai potu.

Pet. Ce grózâ ve cuprinde pre toti? . . . Tâceti? — Cine esci? Spune odatâ.

Teod. Objetulu urei tele, Teodoru Savronski Satiati. — Êcâ fiii mei. I amu reaflatu. Amu vietniutu destulu.

Pet. Fiii tei! Caterina fia ta! Tu! . . . De dupo *gén'a acéa salbaticá* eu te recunosc. Aşa, esci însuti acela.

Al. 'Ti dau viaţa mea pentru ellu.

Cat. Indurâte spre ellu . . . Pedepsesce me pre mine singurâ.

Pet. (Ce descoperu? Ce sórte!) . . . Tu tatálu a Caterinei? . . . BCU Cluj Central University Library Cluj Cum? . . . me înşeli? Spre ce semnu vrei tu ca eu sâti credu?

Teod. Spre acest'a câ e inimâ de tatâ; spre acea marturisire, ce o repuseiu in mânilé sele. Cere o della ea.

Pet. (Catra Cat.) Este adeveratu?

Cat. Este. Maria Ta o vei vedé. Crede lacrimiloru acestoru, fruntii *acestei*, spaimei mele.

Pet. Unde sum? . . . Tu o sciai? . . . nemultiamitore! Şi câtu sunteți nevrednici toti de clementia mea! . . . (Câtrâ Cat.) Tu cunoscaii așa puçinu inim'a lui Petru şi poterea ta? Tu nu te ai încredutu în mine? Tu credeaî câ vei aflâ pace pârâsindume? Aşa este, de o mie de ori nemultiamitore, nedréptâ! Rasbunarea mea e gat'a în contra ta, în contra tuturoru. Te vei ruşinâ: vei vedé câtu sciu, câtu potu sâ te pedepsescu. Tu nu vei eşi mai multu din acestu palatiu, forâ numai cându 'mi place mie. Sorelui nou pomp'a nunţiî mele e pregatită. Eu voiu

să fii tu de fație. Vei vedé actulu solemn, bucuri'a mea, mirés'a mea. Palpita, gene. Eu amu complacere. Rasbunarea mea începe: și tu ai meritato.

Cat. Me vei ucide. Voiu muri: sum gata. Inse numai o singură gratiă ceru della tine. Numai un'a singură . . . Nu mi o negă o Imperate drepte.

Pet. Vorbesce.

Cat. Érta batrânulu acest'a.

Al. Privesce fați'a acéea,
anii aceia

(Cu iuțială și îngenu-
nunchindu.)

Cat. Mântuiesce pre tatálu meu.

Pet. (Pâtrunsu). O fiii vrednici! O Caterino! — (Câtră Teod.) Tu pururea superbu, și obstinatu . . . și totușu . . . Fiii inimicului meu, ați învinsu. Eu ei ertu.

Cat. Ah Petre!

Al. Ah Domnule!

Teod. Écâ te me la picerele tele.

Pet. Destulu. Sculați ve. Nu mai puçinu decâtu a vóstră e agitată inim'a mea. Uscați plânsulu acela. Așă a fostu voia cerului . . . É destinu. — Veniți. Sperati.

FINEA ACTULUI ALU PATRULEA.

ACTULU ALU CINCILEA.

Loggiã marétiã allăturatã de palatiulu împârâtescu, ornatã de triumfi, cu tronul, della care se descopere parte mare a cetãtii Petersburgu.

Scen'a prima.

(Soldați mulți cu arme distribuiți în corpi deschiliniți, în situațiuni deschilinite. Garde alu corpului, cari încongiurã tronulu și Loggiã regescã; Mentzicoff și unu Capu a le gardeloru.)

Mentz. Privesco, ce pregătire solemnă. Auzi strigările de bucuriã, cari resunã în prejurul. Nu se arãtã aurorã mai plãcutã, mai *ridente* deãtu acést'a. Venturile tacu pre mare: și tóte elementele *tranquille* se pare cã applaudã acestei zile fortunatã. Astãdi vomu vedé spre tronulu acést'a consóci'a fericitã alu iroului, de carele universulu se minunédã. In fine Petru a determinatu. Sórtea a cãdutu.

Cap. Asupra câria?

Mentz. Fie mãcãru care Regin'a, *cãria* Russia e datóre *omaggiulu* seu, în scurtu va fi cunoscutã d'în gur'a Imperãtorului carele vine sã o coróne. Geniulu seu celu mare ni promite o iroinã demnã de ellu și de imperiulu seu. Spre a coronã o dioã atãtu de formósa și spre a deschilini bucuri'a au ajunsu încã și captivii Svedesi: și Livonia conquistatã și fãcutã barrierã armeloru inimice asigurã acestu palatiu nãscente. Seremeto învingãtoru, Seremeto ii povatiuiesco la tronulu lui Petru. Auzi sune-tulu bătãliosu, care îi annuntia. Écã Imperatulu, carele ajunge cu tótã pomp'a augustã de mire, de triumfãtoru, de Rege. Toți sã esultãmu. Russia, carea fu barbarã, acuma é sã d'în întunereculu seu ca sã strãlucescã

și să dea legi Asiei și Europei, prin virtutea unui singuru omu, pre carele cerulu ni 'lu a dat sa lu avemu de capu. O Russia fericită! O noi fortunati!

Scen'a a II.

(La sunetulu instrumintelorlu militari ajunge Petru pe trecutu de primipili, șerbitori, si Garde, Le-Fort si Pre-lov, și merge să se așede sub tronul, rămânendu în picere.

Scen'a a III.

(Se aude o musică diversă, carea urmăda cei d'anteiu, și aparuieste Seremetov în fruntea unui numeru de soldati coronati de laură, cu trofei și multi captivi Svedesi, carii se înșiră în prejurulu loggiei.

Ser. Sire, tótă Estonia è subjugată. Și pre pămentu și pre mare rămășițele inimiciloru tei sunt răsfi-rate. Acéea ce mai este, écă stă la picerele tele. Sunt puçini soldati desarmați și foră speranțiă. Sa preschimbatu reulu, ce amu sufferitu. Confusiunea, și minunarea stă pre frunțile acelora, carii ne credéau că noi suntemu născuți să fugimu totdeun'a de ei ori să plecâmu capulu la jugulu loru. Bătută e cu totulu sumeti'a. Invingătorulu e învinsu : și Narva acéea, carea nu de multu, veçù, o suta de mii Moscoviti nedisciplinati, darîmati sub a le sele ziduri, acuma rescumpărată de puçini carii îndreptati fiindu de esemplu au învățiatu să unescă scientia cu valórea, cu coraggiulu disciplin'a. Priimesce aceste glorióse marturisiri alu triumfulu nostru. Privesce plegile, despre cari suntem iucunđi. Ne rugâmu la picerele tele să le rennoiesci, candu 'ti place tie, pentru onórea patriei, și pentru glori'u ta.

Pet. Stralucite Seremeto, decă amu ajunsu odată să stergemu vătămările acele, cari ni se întipăriră de luptele

d'anteiu, laud'a e în partéa ta. *Braçiulu* teu și a ta minte secundară desemnele mele, și deschiseră cărarea ai triumfiloru nostrii. Décâ numele lui Petru va trece nu întunecat la posteritate, tu vei fi celu d'anteiu, pre carele fam'a va pune între iroii, carii lu au imitatu. Acuma ca sâ fie victori'a mai nobile, mai demnâ de noi, sâ o întrebuintiamu forâ sumetiâ și forâ vilitate. — Valoroși inimici, apropiați ve: priviti de aprópe rivalulu lui Carlo. Departe de a pedepsi culpele a unei valóre cu nedreptu esercitate în contra mea, eu ve concedu viatia și libertate. Inturnați ve la Regele vostru: spuneți i numai câtu de diversu de Carlo assalitorulu e Petru celu ce se diffende. Ellu pórtâ resbellulu cu celu ce nu lu vâtâmâ pentru amórea resbellului. Eu lu detestu și lu sustínu pentru amórea pácii. Ellu me chiamâ cu nume de frate, și me perseguitâ cu urâ de barbaru. Eilu despopórâ pâmentulu, ca conquistatoru. Eu reformu, ca tatâ unu imperiu. Eu edificu, ellu dârimâ. Spuneți i în fine câ pecându ellu derapânâ tronurile pe unde trece, ca unu torrente ruinosu, și cugetâ câ va portâ ușoru plânsulu și desolarea pânâ în palatiulu meu, eu în unu unghiu alu Nordului, în o cetate, carea sub climâ asprâ și între rituri (paludi) deserte se innalti și infloresce, în locu a me teme de ellu, eu ascultu cantecele de bucuria, me desfâteđu (*godo*) cu placerile a unei minți tranquille, a unei mâni creatrice, și celebređu unu imeneu selemne; câ pecandu ellu fuge și se îngrozesc de tote muierile, eu dau mie însumi o consótia, carea spre a conlucrâ și spre a me sfâtui valuieste celu puçinu atâta pentru mine, câtu Piperu alu seu, carele i linguseșce, și dórâ lu și înșelâ. Spuneți ei numai acést'a, și sfatuiți lu, decâ poteți, sa mi imite. — Inse sâ vinâ acuma batrî-nulu acela, și Caterina sâ se apropie.

(Capulu gardeloru plécâ: se deschide multimea și comparuiescu.)

Scen'a ultima.

(Teodoru, Caterina, Alessiu, si supradiși.)

Cap. Êcâ te i.

Pet. Voi principi, poporule, soldati, audiți me acum voi și me judecați. Cătră voi me appellu. Décâ eu vi fui mai multu tatâ, decâtu rege; decâ nu ca unu capu, ci ca consotiu, *impârșiu* cu voi nenorocirile, ostenelele, onórele; decâ me îndestulaiu sâ fiu celu d'in urma, până ce usulu de a șerbî și scienti'a agonisitâ m' aru collocâ între cei d'anteiu, decât în fine versaiu sudori și subpuseiu viața mea celoru mai grele lucruri ca sâ facu d'in unu poporu barbaru o natiune cultivată; decât pentru glori'a voastră și pentru a mea sacrificaiu tôte până și affecturile inimei mele, spuna ve acést'a, pre carea voi toti o onorarâți de stimâ și de respéctu. Eu o adorâmu, pentru că erâ demnâ de emórea mea, pentru că voi toti o reputârâți demna de tronulu meu: și totușu avui curagiu șa facu sâ se aplece minti' auorea. Virtutea ei erâ mare: înse virtutea nu erâ destulu. Acuma vi presentu capulu acela, asupra caruia sentiu că eu potu collocâ cu bucuriâ și forâ mușcârî coron'a mea. — Nenorocite moșule, apropiâ te. Êca unu omu, pre carele timpulu și caința 'mi reconducu înaintea mea umilitu de ani și de nenorociri. Este între voi carele aru recunosce și pre Boiarulu acela de Plescovu, pre capulu acela ai Strelitziloru alâtu de valorosu ce erâ óre cându și atâtu de temutu? Priviți lu. Acest'a e.

Prel. Adevratu: eu lu recunosc. E tocmai ellu: e Teodoru.

Pet. Esiliatu de doâzeci ani, pedepsitu destulu de furórea sa eu lu assolvu (deslegu) și lu ertu. Sórtea, carea lu făcù mie inimicu, acuma lu reserva a mi compensâ despre nedreptațile, cari mi a facutu ellu. Ellu e

ta! a a unei fiice : și fiic'a acést'a, carea va fi mires'a mea și suveran'a vóstra, (publicati a vóstrá și a mea fericire) écá te o: e Caterina.

Cat. Unde sum?

Teod. O Dumneșcule! Ajuta mi, Alessie. Eu lipsescu.

Pet. Écá famili'a mea cea nóao; unu socru, unu cumnatu, o amicá. Remâșitié strálucite a le nenorociriloru, iubiți me și esultați cu mine. — Aducá mi se aici sceptru și coron'a. — Ceterino, adá mi mân'a ta. Sui te, privesce tronulu acest'a, ca și allu teu, subpușii acesti, ca o muma. Fi tu totdeun'a interpretea între ei si între mine, între dreptatea și clementi'a mea. Eu eramu aproape să te perdu. Ce momentu fu acela pentru mine! Cátu de fericitu e acestu momentu! Primesce d'in manile mele acést'a sacrá diademá. Eu coronu singur'a virtute a ta. Politic'a omenéscá, carea e fiic'a a bunei cuviintiá și a mintii, coroná cu ea nascerea ta și sangele teu stralucitu. Poporule, amici, applaudați regelui vostru: onorați Impe-rátéss'a vóstrá.

(Dupo unu sunetu iubilante ai tamburiloru succede unu concertu scurtu a le instruminteloru musicali. Se presintă armele, se aplécá bandierele. In urma se cobórá Petru d'in trónu ținendu de mână pre Caterina.)

Cat. Și tocmai este adeveratu? . . . Așá dará nu e *illusiune* nici *deliriu* Eu sum mires'a ta Eu mirés'a ta!

Pet. Ah cugetá câtu 'mi esci, catu 'mi vei fi totdeun'a de scumpá.

Cat. (Cátrá Teod.) O tatálu meu! . . . (Cátrá Al.) O frate!

Teod. Privesce lacrimelme mele. Iubitá fiicá!

Prel. Scolarulu meu, regele meu, acuma te admiru, și esci mare. Viede iroulu! Viede Caterina!

Cat. Ce abundantiia de bucuria! Ce tumultu de afecte! Cu tôte ăceste . . . (voiu *cutezà* sâ spunu, o Petre) înălțimea sublime, la care me înnalți nu me spâimântă. Sâ scii câ eu me sentiuu capace sâ ți ținu neclatită căutătur'a, și 'ți aspiraiu. Nu câ dórâ trufi'a și ambițiunea aru povetiui sborurile mele audaci, ci pentru câ 'mi sențiamu o inimă in peptu, carea priimiă legi d'in a ta, unu geniu carele nu erà de altu ceva capace, decâtu a ti șerbi tie, *gat'a a ti se subpune, și cea d'anteiu a ti emulă. Eu te iubiiu: însè celu ce me orbià erà Petru, érâ nu tronulu seu. Spre a mi da unu rigatu, se cădea sâ fie Petru, ori lu așu fi refutatu. Șâ dâmu probâ pre pâmentu, care va audi despre sórtea mea, câ nu unu capricciu, nu unu affectu vulgare ori slabu, ci unu sensu de grandetia adeveratâ scuturâ, insufleți unulu pένtru altulu inimile nostre, și câ Petru și Caterina d'împreună uniți nu cautâ spre tronul decâtu glori'a și placerea de a fi folositori unei natiuni immense, și recompensarea târdiâ care o concede iroiloru posteritatea carea ii admirâ. Êcâ singurele mele voturi, singur'a și adeverat'a nóstrâ fericire.

Pet. Suflete generosu!

Cat. Mirele meu, regele meu! . . .

Pet. Destulu. Nu cugetâ în momentele aceste forâ numai la Petru carele te adóra; aplécâ urecchi'a câtrâ unu poporu carele ți applaudâ și te învitâ. Vino, esuitâ, triumfâ. Caterino, cređi mi mie: tu esci înțelléptâ; eu sum fericitu.

(Petru apucâ pre Caterina de mânâ, si plécâ. Lu petrecu cei mari, șerbitorii, gardele, și tóte squadrónele cu ordine formosâ cu sunetulu instruminteloru militari.

FINEA DRAMMEI.

Not'a: Am cugetatu să dau la lumină și următorea Rugăciune pentru cei perseguitați de Fortună, adăugendu câteva Anecdote, și numerălu Diavoliloru

(Rugăciune câtrâ norocu:)

Mum'a ambițiunei! Sor'a sortii! Deă orbâ! In aintea t'a zacu eu genunchindu în pulbere și me rogu de a le tele bunetie! Tu, căea ce nepătruns'a prostie cu cele mai luciöse rație o încăldești, și cu a ta róta capetele înțelepțiloru sfârîmi: i a della mine unu funtu d'in mintea mea și mi dâ p'ntu acăea unu dramu d'in a ta favóre! Pentru că acela de carele tu fugi, acela 'și învêrtesce capulu de o cėtiâ; érá căruia esci tu înclinatu, acela p'rin ametelâ Acțiiloru se face Millioneru. Câtrâ carele tu subrîdi, acela merge ca Saulu, să gasescă asini, și află o Impărătia; érá căruia tu nu voiesci bine, acela caută omeni și află buticari (Străner). Prin a ta favóre pôte ne'nțelepciunea să traescă d'in venituri și să se care cu patru cai, pecându marinimosulu, căruia întorci tu dosulu, debuie să se închine inaintea inflaței prostime. Prin a ta nefavóre a debutu Kepleru *) să *fomese* și pr'in a ta fâvóre Domnulu de Rothschild sa facutu Domnitorulu lumii. Și Kepleru sciă totușu multu mai bine să calcule (socotescă) decatu Domnulu

*) Joanne Kepler unulu d'in cei mai distinși bărbați ai tutoru secoliloru, cu dreptulu e numitu tatălu alu Astronomiei cei mai nove, s'a nascutu în 27a. Decembre 1571 în Maggstatt, în Virtembergă. Săracu de părinti, săracu a fostu și ellu, și sărăci'a a remasu cu ellu credinciosă petrecătore preste tótă viață lui.

D'in tóte opurile sele la lumină date, celu mai importante este, Astronomia nova, seu Phisycă coelestis tradita commentariis de motibus stellae Martis (în Praga 1609), unu opu carele asigură Autorului immortalitatea și e ținutu ca classicu.

de Rothschildu! Pentru acéea te rogu eu pre tine, Deá orbá, ride câtrá mine și nu te mâniá pre mine, decâ sim eu câte odatá așa de prostu a nu fi prostu; de óre ce totu omulu are câte odatá o clipelá slabá, în care i vine lui unu cugetu întelleptu, și cugetá, cá puçini omeni se afla, carii sunt atâtu de fericiți, ca să nu aibe nici odatá asfelu de cugete slabe. Deci auđi me pre mine; căci tu esci De'a, carea merge preste minte, și celu ce te are pre tine, acela duce cu sine mir'es'a acasă. Amin!

Unu scriptoru avédu unu câne 'lu vëndú óre candu, și câpâtá pentru ellu patru taleri, — dîcéndu 'i unu cunoscutu: Domnule! Domni'a ta esci mai norecesu cu câni, decâtu cu cârtile, respunse Scriptorulu: caus'a este acést'a; caci mai multi d'între ómeni sunt cunoscători de câni, decâtu cunoscători de cârti.

Cu câtu mai multi Advocați, cu atâtu mai lungu Processulu, cu câtu mai multi Doctori, cu atatu mai scurtu Processulu. Advocatii trimitu pre pațienții sei della o judecatá la alt'a. Doctorii trimitu pre pațienții sei numai la judecat'a cea mâi de pre urmă.

Unei soçietáti sa făcútu întrebarea: de ce Natur'a nu a datu muieriloru bârbi, ca și bârbațiloru? Unulu d'in cei ce erau de façie spusse la acést'a, pentru cá elle nu potu să tácá, până ce lé aru rade.

Se suisse odatá ásinulu pe munaru (cul'a pe moșee'a turcescá) ca să strige ca și Ogi'a. Iară cându începú să zbiere, i dîssá vulpea: Până nu ai începutu să strigi, asine! toți amu cugetatu cá esci Ogi'a; daru câtu ai începutu să strigi, îndatá amu cunoscutu, cá esci asinu.

Unu chemicu dedicându lui Leone alu X o carte, in care se vântă á arátá modulu cum se face aurulu, sperá cá va cápátá unu presente magnificu. Pap'a i trimisse o pungá mare de totu goalá, și i trimisse vorbá, cá de óre ce aru sci ellu sá facá auru, nu aru avé lipsá forá numai de unu locu, unde aru poté sá lu puná.

Unu studinte povestiá viuiciuni altuia, dicédu í: mi vine sá rídu de tine, cá cređi tu cá me vei înșelá, și eu preste đi te așu vinde de o sutá de ori la tergu. Acest'a laltu respunse: eu ast'a cu tine nu asu poté face, valuíndu tu așá de puçinu, cá te așu conduce de o sutá de ori, forá sá te potu vinde macaru odatá.

(Cátu este de mare numerulu Diavoliloru.)

Unu ascetá (monachu) cercetádu mai accurátu numerulu Angeriloru damnați, discurre in modulu acest'a: S. Brigitta s'a revelatu cá numerulu Angeriloru așá escede numerulu ómeniloru, in cátu fiesce cáruia omu s'aru poté desemná dece in custodiá: érá mai departe este probabile, cá numerulu universu ai omeniloru se suie la 30. seu 40 mii de milliône, d'íntre cari decá fiesce cáruia vei asemná 10. Angeri, pertinge numerulu Angeriloru la trei sute seu patru sute mii de milliône. Alu cáruia a treia parte d'in ceru pentru peccatu deturbatá, și damnatá va face unu esercitu cam de o sutá mii de milliône.

Care apă înșelá mai tare, și mai ușoru? Acéea care ésá d'in ochii muierii.

Teșișora 30a. Martiu 1856.

P. L.

